

Седляківська Карина*аспірантка**Державний університет «Житомирська політехніка»*<https://orcid.org/0009-0009-6882-6216>**Джерела фінансування збройних конфліктів: на прикладі агресії росії проти України**

Анотація. Дослідження присвячене вивченню фінансових механізмів, що лежать в основі сучасних збройних конфліктів. На прикладі російсько-української війни аналізуються різноманітні джерела фінансування, що забезпечують підтримку військових операцій РФ, до яких належать фінансування з державного бюджету, доходи від експорту енергоносіїв, випуску облигацій та використання резервних фондів. Аналізується вплив економічної політики та монетарних коригувань на здатність росії фінансувати збройні конфлікти, а також роль зовнішньої підтримки у вигляді позик, торговельних угод та приватних внесків, зокрема від російських компаній та олігархів. Значну увагу приділено незаконним методам фінансування, таким як контрабанда зброї та інших товарів, кіберзлочинність, торгівля наркотиками, а також використання офшорних схем та ухилення від сплати податків для обходу міжнародних санкцій та контролю. Досліджується роль приватних інвестицій у воєнні дії, зокрема внески олігархів та діяльність приватних військових компаній. Дослідження також описує вплив міжнародних санкцій та економічного тиску на фінансову стратегію росії, а також громадське сприйняття та соціальні наслідки застосовуваних методів фінансування.

Ключові слова: фінансування конфліктів; збройні конфлікти; агресія; міжнародні санкції; офшорні схеми; безпека; контрабанда; приватні інвестиції; військові операції.

Актуальність теми. Фінансування збройних конфліктів є надзвичайно актуальною темою в контексті війни, яка триває з 2014 року і загострилася у 2022 році. Аналіз фінансових потоків агресора дає змогу зрозуміти механізми, які підтримують війну, та визначити шляхи для їх нейтралізації. Росія фінансує агресію за рахунок експорту енергоресурсів, використання державних резервів, залучення приватних фінансових структур і навіть через застосування кримінальних схем.

У відповідь міжнародна спільнота активно застосовує санкції, які обмежують економічні можливості РФ, зокрема в енергетичному секторі. Водночас Україна отримує значну підтримку у вигляді фінансової допомоги, постачання зброї та активності волонтерських ініціатив, що суттєво впливає на перебіг війни.

Наукова та практична значущість теми полягає в її здатності теоретично обґрунтувати те, як фінансові ресурси впливають на динаміку сучасних конфліктів, і сприяти створенню нових підходів до міжнародної безпеки. Дослідження джерел фінансування війни допомагає вдосконалювати санкційні механізми, боротися з незаконним фінансуванням і посилювати міжнародну координацію для обмеження доступу агресорів до ресурсів.

Аналіз останніх досліджень. Останніми роками питання фінансування збройних конфліктів, зокрема в контексті російської агресії проти України, стало об'єктом численних досліджень, проведених українськими та зарубіжними вченими, журналістами й різноманітними науковими спілками. Серед авторів, які широко досліджують цю галузь, слід виокремити Ю.Войцехівську, Н.Каву, Н.Лотоцьку, А.Лісового, К.Проскуру, С.Кирпу, А.Савченко, М.Скорика, С.Ніколайчук, Х.Передало, О.Черевка, Г.Шамборовського та інших.

Метою статті є аналіз різноманітних фінансових механізмів, які використовуються для підтримки збройних конфліктів, зокрема російської агресії проти України.

Викладення основного матеріалу. Фінансування збройних конфліктів є складною та багатосторонньою проблемою, яка глибоко переплітається з геополітичним ландшафтом та мотиваціями залучених сторін. У випадку вторгнення росії в Україну різні джерела фінансування зіграли вирішальну роль у підтримці військових операцій. До цих джерел належать: державне фінансування, зовнішня підтримка, контрабанда та незаконна діяльність, офшорні схеми та ухилення від податків, приватні інвестиції. Однак важливо визнати, що збройні конфлікти викликані не лише фінансовими міркуваннями; політичні та ідеологічні мотиви, міжнародні закони та складність фінансування конфлікту також значною мірою сприяють динаміці війни.

Джерела державного фінансування воєнних дій. Державне фінансування є основною рушійною силою збройних конфліктів, надаючи урядам необхідні ресурси для участі у військових операціях. Яскравим прикладом цього є значні військові витрати росії під час її вторгнення в Україну. Російський уряд виділив величезні бюджети для посилення свого військового потенціалу, демонструючи схильність до тривалої військової агресії. Ця фінансова підтримка дозволяє Росії використовувати сучасну зброю та підтримувати присутність на полі бою, демонструючи, як можна використовувати державні ресурси для розпалювання конфлікту. Доходи від експорту енергоносіїв відіграють вирішальну роль у фінансуванні військових зусиль росії, навіть незважаючи на те, що доходи країни від викопного палива значно скоротилися. До конфлікту дохід росії від експорту енергоресурсів становив приблизно 1 мільярд євро на день. Однак завдяки запровадженню комплексних санкцій ця цифра знизилась до 660 мільйонів євро [12]. Незважаючи на цей спад, експорт енергоресурсів залишається ключовим джерелом фінансування військових витрат, що підкреслює залежність росії від її численних енергетичних ресурсів. Отримані доходи стратегічно розподіляються на підтримку військових витрат, що дозволяє країні продовжувати воєнні дії, незважаючи на економічні обмеження. Цей розподіл демонструє пріоритетність військового фінансування над іншими бюджетними потребами, забезпечуючи належну підтримку військових під час триваючого конфлікту.

Окрім надходжень від енергоносіїв, росія також звертається до державних облігацій і позик як засобу забезпечення фінансування своєї війни проти України. Зокрема, помітно збільшилися інвестиції російських громадян в облігації внутрішньої державної позики, так з початку 2014 року обсяги вкладень громадян зросли більш ніж на 600 % [7]. Це зростання відображає довіру та готовність російських громадян інвестувати в державні облігації, забезпечуючи постійний потік внутрішнього фінансування військових зусиль. На міжнародному фронті доступ росії до світових фінансових ринків був обмежений через санкції, що звужує її здатність забезпечувати кредити від іноземних організацій. Тим не менш, внутрішній ринок облігацій став важливою опорою для російського уряду, дозволяючи йому фінансово підтримувати військові операції.

Використання суверенних фондів і резервів додатково підтримує російську стратегію фінансування війни. Ці кошти, накопичені за роки надлишкових доходів від експорту енергоресурсів, є «фінансовою подушкою» для уряду. Російські резерви, заморожені за кордоном, зросли до 640 мільярдів доларів США, незважаючи на триваючі санкції та глобальний тиск [3]. Хоча ці кошти не можуть бути негайно доступними через міжнародні обмеження, їхнє існування створює відчуття фінансової безпеки для російського уряду. В середині країни уряд може використовувати інші аспекти свого суверенного багатства, щоб подолати будь-які недоліки у фінансуванні війни. Таке стратегічне використання резервів гарантує, що росія зможе продовжувати свої військові операції, не стикаючись із негайною фінансовою неспроможністю. Залежність від суверенного багатства дозволяє росії орієнтуватися в складнощах міжнародних санкцій, продовжуючи фінансувати свої військові цілі.

Економічна політика та її коригування для підтримки фінансування війни. У відповідь на фінансові потреби воєнних зусиль росія запровадила кілька заходів жорсткої економії та перерозподілу бюджету для оптимізації своїх економічних ресурсів. Значну частину національного бюджету було спрямовано на оборону та безпеку – на ці галузі виділяється близько 41 % річних витрат [13]. Цей перерозподіл відображає пріоритетність державних військових витрат над іншими сферами, такими як соціальні послуги та інфраструктура, що зазнали скорочення. Зосереджуючись на обороні, уряд прагне підтримувати свої військові операції, незважаючи на економічну напругу, спричинену триваючим конфліктом. Такі заходи, хоч і необхідні для збереження військового імпульсу, але призвели до значних внутрішніх викликів, зокрема громадського невдоволення та посилення тиску на соціальні програми.

Коригування валюти та монетарної політики відіграють ключову роль для росії в управлінні інфляцією та підтримці ліквідності під час війни. Центральний банк росії вдався до різкого посилення грошово-кредитної політики як прямої реакції на інфляційний тиск, посилений конфліктом [8]. Цей підхід стосується зміни відсоткових ставок і впровадження заходів щодо контролю грошової маси, гарантуючи достатню стабільність економічного середовища для підтримки тривалого військового фінансування. Таким чином, уряд намагається пом'якшити ризик гіперінфляції, яка може ще більше дестабілізувати економіку та перешкодити фінансуванню війни. Ці монетарні стратегії мають вирішальне значення для збалансування економічного контролю з потребою в ліквідності в умовах війни.

Вплив міжнародних санкцій та економічного тиску суттєво відобразився на стратегії державного фінансування росії. Санкції обмежили фінансові можливості та доступ до світових ринків, що змусило уряд шукати альтернативні джерела фінансування [23]. Незважаючи на це, росії вдалося зберегти фінансування війни через стратегічні партнерства та використання нейтралітету таких країн, як Китай [6]. Однак поточні санкції є постійним викликом, що змушує росію вводити інновації у свої фінансові підходи та адаптуватися до геополітичного ландшафту, що постійно змінюється. Ця динаміка не тільки змінила економічну політику країни, але й підкреслила стійкість й адаптивність її фінансових систем в умовах міжнародної ізоляції.

Роль державного та приватного секторів у фінансуванні війни. Мобілізація державних підприємств стала основою стратегії росії щодо підтримки її військової економіки. Ключові підприємства були перенаправлені на підтримку військового виробництва та логістики. Наприклад, російський уряд посилив свій контроль над ключовими галузями промисловості, щоб значно наростити обсяги виробництва, приміром, випускати від 1000 до 1500 танків на рік, що є подвоєнням потужностей, порівняно з основними світовими конкурентами [2]. Ця стратегічна реорганізація підкреслює не лише критичну роль державних підприємств у забезпеченні військових потреб, але й те, наскільки державні ресурси спрямовуються на воєнні дії. Такі заходи забезпечують стабільне постачання військової техніки та ресурсів, тим самим зміцнюючи військовий потенціал росії.

Приватні фінансові установи та підприємства в росії також відіграли важливу роль у фінансуванні військових операцій. Ці організації заохочувалися, а в окремих випадках отримували доручення сприяти військовим зусиллям. Політика уряду сприяла створенню фінансового середовища, де приватний капітал можна було перенаправити на витрати на оборону, таким чином доповнюючи державні кошти, виділені на військові цілі. Незважаючи на міжнародні санкції, які обмежують фінансові операції та ліквідність [23], участь приватного сектора була вирішальною для підтримки фінансових потоків для війни. Ця співпраця між державним і приватним секторами не тільки забезпечує диверсифіковану фінансову базу для військових витрат, але й демонструє колективні національні зусилля для підтримки стратегічних цілей росії.

Громадське сприйняття та суспільний вплив цих методів фінансування війни були неоднозначними, різні верстви населення висловлювали різні погляди на економічні та соціальні наслідки. З одного боку, підвищена увага до військових витрат була виправдана урядом як необхідний захід для забезпечення національної безпеки, часто представлений у контексті спеціальних військових операцій [14]. З іншого боку, перенаправлення ресурсів на військові дії також призвело до заходів жорсткої економії в інших секторах, що вплинуло на державні послуги та програми соціального забезпечення. Наслідки для суспільства ще більше посилюються економічною напругою, спричиненою міжнародними санкціями, які посилили інфляцію та зменшили загальну доступність товарів і послуг. Цей подвійний вплив фінансування війни як на економічну стабільність, так і на суспільний добробут продовжує формувати ширший наратив участі росії в конфлікті.

Зовнішні джерела фінансування росії у війні з Україною. Незважаючи на те, що росія щодня вбиває людей, руйнує їхні домівки та нищить нашу інфраструктуру, все ще існують держави, які допомагають росії обходити санкції. Позики та кредити від країн-союзників відіграли ключову роль у фінансовій підтримці росії під час конфлікту з Україною. Країни, які поділяють політичні погляди з росією, пішли їй назустріч, щоб надати вкрай необхідну фінансову допомогу. Ці країни, часто розглядаючи росію як стратегічного союзника, пропонують позики та кредити, які допомагають Росії підтримувати економічну стабільність під час війни. Така фінансова підтримка є критично важливою, особливо в умовах посилення міжнародних санкцій навколо росії, що обмежує її доступ до світових фінансових ринків. Отримуючи позики та кредити від цих країн-союзників, росія може послабити певну фінансову напругу, спричинену триваючим конфліктом, і продовжувати свою діяльність [15].

Торговельні угоди та економічне партнерство з країнами-союзниками є ще одним шляхом зовнішнього фінансування, який опосередковано зміцнює економіку росії. Завдяки цим угодам вона може підтримувати свій торговельний потік, що є важливим для економічної стабільності. Наприклад, такі країни, як Китай, залишаються важливими торговими партнерами росії, незважаючи на міжнародний тиск і санкції. Ці партнерства призводять до збільшення обсягів торгівлі, забезпечують росію основними товарами та послугами та генерують дохід, який можна перенаправити на підтримку її зусиль під час війни. Використовуючи ці економічні відносини, росія може створити буфер проти економічних наслідків війни та санкцій [19].

Внески приватного сектора, особливо російських компаній та олігархів із міжнародними зв'язками, відіграють вирішальну роль у спрямуванні ресурсів назад до росії. Багато російських олігархів, які володіють значними активами за кордоном, продемонстрували свою підтримку, фінансуючи різні аспекти воєнних дій. Ці особи часто діють через складні мережі, забезпечуючи повернення ресурсів і капіталу до росії, в обхід деяких санкцій, накладених західними країнами. Участь таких впливових діячів підкреслює взаємопов'язаний характер політики та бізнесу в росії, де динаміка приватного сектора значно впливає на національні інтереси. Ця приватна підтримка не тільки допомагає задовольнити невідкладні фінансові потреби війни, але й зміцнює довгострокову економічну стійкість росії [4].

Контрабанда. Розгалужені контрабандні мережі росії мають власну історію, яка перетинається з минулими економічними труднощами та корупцією в уряді. Ці мережі походять з радянських часів, коли контрольована державою економіка та обмежений доступ до товарів призвели до виникнення «чорного ринку». З часом ці канали перетворилися на складні операції, які сприяють незаконному переміщенню товарів через кордон. Розпад Радянського Союзу ще більше загострив цю проблему, оскільки новостворена російська федерація боролася з економічною нестабільністю, створивши сприятливий ґрунт для процвітання контрабанди. Сьогодні ці мережі є складними та добре організованими, до них

залучені різні суб'єкти, які використовують лазівки в законодавстві та зв'язки з корумпованими чиновниками для переміщення контрабанди. Вони є не тільки способом збагачення, але й використовуються для фінансування незаконної діяльності, зокрема поточного конфлікту з Україною [11].

Асортимент товарів, які зазвичай контрабандно перевозяться цими мережами, різноманітний і стратегічно вибраний для максимізації прибутку та підтримки військових зусиль. Зокрема, зброя займає значну нішу контрабандного ринку, за різними оцінками мільйони одиниць вогнепальної зброї обертаються на «чорному ринку» росії [17]. Ця зброя, яку часто викрадають із військових складів, є життєво необхідною для підтримки збройних конфліктів, зокрема таких, як в Україні. Крім того, контрабанда палива процвітає, забезпечуючи необхідні ресурси для військових операцій в обхід державних систем оподаткування. Предмети розкоші разом із високоякісною електронікою та дизайнерськими товарами також часто провозяться контрабандою, задовольняючи запити російського заможного класу і приносячи значні доходи. Нелегальна торгівля цими товарами не тільки не позбавляє державу-агресора фінансових ресурсів, а й підриває міжнародні зусилля щодо санкцій та економічної ізоляції росії [20].

Участь урядових і військових чиновників у контрабандних операціях підкреслює системну корупцію, яка сприяє цій незаконній діяльності. Високопосадовці часто роблять вигляд, що не помічають контрабанду або беруть у ній активну участь, використовуючи свої посади для захисту та отримання прибутку від цих мереж. Ця співучасть не обмежується отриманням прибутку; це також служить стратегічним інтересам, забезпечуючи постійний потік ресурсів для підтримки геополітичних цілей росії, серед яких воєнні дії в Україні. Зокрема, військові чиновники відіграють вирішальну роль у нелегальній торгівлі зброєю, дозволяючи їй переміщувати з офіційних запасів на «чорний ринок». Ці відносини між державними суб'єктами та контрабандними мережами є прикладом широкої моделі корупції та тіньової економічної діяльності, які глибоко укорінилися в структурі управління росії [9].

Фінансові канали та незаконна діяльність, спрямована на підтримку війни. Використання кіберзлочинності та онлайн-шахрайства стало для росії важливим способом отримання коштів на підтримку її військових зусиль проти України. Слід зазначити, що активна участь росії у світовій кіберзлочинності підтверджується її високою позицією у відповідному світовому рейтингу, який є результатом трирічних інтенсивних досліджень [1]. Залучаючись до широкого спектра онлайн-шахрайських дій, російські злочинні мережі можуть викрадати великі суми грошей з різних джерел. Ці незаконно отримані прибутки часто перенаправляються через складні мережі, щоб приховати їх походження, що ускладнює їх відстеження та перехоплення для міжнародних органів влади. До того ж цифровий характер цих злочинів дозволяє швидко та широко розповсюджувати їх, що ще більше підвищує здатність росії використовувати вразливі місця в електронних фінансових системах у всьому світі. Переходячи до наступного пункту, дуже важливо зрозуміти, як ця кібердіяльність взаємодіє з іншими незаконними видами торгівлі для підтримки порядку денного кремля.

Крім кіберзлочинності, участь росії в торгівлі наркотиками та іншій незаконній торгівлі є значним джерелом прибутку для її військових зусиль. Деструктивний потенціал організованої злочинності ефективно використовується в політичних і військових цілях, причому торгівля наркотиками є ключовим компонентом [10]. Ця торгівля не тільки забезпечує значні фінансові ресурси, але й посилює геополітичний вплив росії, дестабілізуючи регіони та економіку через поширення наркотиків. Контролюючи канали постачання наркотиків, російські злочинні мережі можуть використовувати важелі впливу на інші країни та водночас отримувати прибутки, які спрямовуються назад у військову машину. Цей подвійний підхід щодо сприяння хаосу за кордоном і одночасного фінансування внутрішніх військових цілей підкреслює багатосторонній характер незаконної діяльності росії.

Офшорні схеми та ухилення від податків. Підставні компанії відіграють вирішальну роль у маскуванні фінансової діяльності, дозволяючи організаціям приховувати свою справжню природу за фасадом легітимності. Ці організації часто засновуються в юрисдикціях із слабким регулятивним наглядом, що дозволяє мінімально розкривати інформацію про власність і фінансові операції [21]. Ця нестача прозорості є зручним інструментом для росії та інших гравців, які прагнуть фінансувати конфлікти, не привертаючи небажаної уваги. Створюючи підставні компанії, вони можуть створювати складні мережі, які маскують потік коштів, таким чином уникаючи міжнародного контролю та санкцій. Ця тактика не лише поширена у фінансових стратегіях росії, але й є загальною рисою глобальних схем ухилення від сплати податків, підкреслюючи проблеми контролю за цими непрозорими фінансовими структурами.

Використання податкових гаваней створює ще один рівень невизначеності, коли справа стосується власності на активи. Ці юрисдикції пропонують сприятливі податкові режими та надійний захист конфіденційності, що робить їх привабливими для тих, хто хоче приховати активи від влади. У контексті фінансової діяльності росії податкові гавані використовуються для збереження активів і доходів у спосіб, який важко відстежити [18]. Ця стратегія не тільки допомагає уникати сплати податків, але й ускладнює міжнародні зусилля з притягнення окремих осіб і держав до відповідальності за незаконну фінансову

діяльність. Використовуючи переваги податкових гаваней, російські організації можуть ефективно переховувати свої активи, що дозволяє їм підтримувати операції, які інакше могли б потрапити під міжнародні санкції та судові переслідування.

Методи переказу коштів в обхід міжнародного контролю є невід'ємною частиною збереження таємниці фінансових операцій. Ці методи часто містять складні рівні транзакцій, які маскують походження та призначення коштів, що ускладнює їх ефективне відстеження для міжнародних регулюючих органів [16]. Зазвичай використовуються методи розшарування, коли гроші переміщуються через низку фінансових операцій, щоб приховати їх джерело. У випадку росії, ці методи використовуються не лише для ухилення від сплати податків, а й для фінансування діяльності, яка може бути визнана міжнародною спільнотою суперечливою або незаконною. Складність цих фінансових маневрів підкреслює необхідність посиленого глобального співробітництва та регулятивних заходів для запобігання зловживанням фінансовими системами з метою підризу міжнародної стабільності.

Приватне інвестування. Роль російських олігархів і бізнес-еліт у підтримці військових зусиль є важливим аспектом приватних інвестицій у військове фінансування. Ці впливові фігури володіють величезними фінансовими ресурсами та бізнес-мережами, які вони можуть використовувати для надання значної підтримки військовим ініціативам російського уряду. Олігархи, часто пов'язані з політичним керівництвом, історично відігравали ключову роль у зміцненні державної політики, зокрема, підтримуючи військові операції. Їхні інвестиції не завжди прозорі, але вони мають вирішальне значення для фінансування різноманітної військової діяльності, чи то через пряме фінансування, чи то шляхом сприяння придбанню основних ресурсів і технологій. Залучення цих еліт забезпечує постійний потік капіталу та інших ресурсів, необхідних для підтримки тривалих воєнних дій, підкреслюючи їхню критичну роль у геополітичних стратегіях росії.

Приватні військові компанії (ПВК), такі як «Вагнер», стали невід'ємною частиною стратегії росії у веденні воєнних дій, а їхні фінансові структури забезпечують унікальні механізми для залучення приватних інвестицій у військові конфлікти. Ці компанії працюють під завісою двозначності, часто стираючи межі між державними та приватними діями, що дозволяє росії обходити міжнародний контроль і санкції [22]. ПВК в основному фінансуються за рахунок приватних інвестицій, які містять внески олігархів та інших бізнес-структур, зацікавлених у військових успіхах росії. Ця домовленість надає російському уряду правдоподібну можливість заперечити пряму участь у певних військових операціях, водночас зосереджуючись на своїх стратегічних цілях. Залежність від ПВК підкреслює інноваційні фінансові стратегії, які використовує росія для підтримки та посилення свого військового потенціалу, не покладаючись виключно на державні бюджети.

Законодавчі та фінансові межі, ретельно розроблені відповідно до внутрішніх і міжнародних норм, дають змогу росії ефективно мобілізувати приватний капітал для військових цілей. Ці системи часто містять складні фінансові інструменти та лазівки в законодавстві, що сприяють інвестиціям, не викликаючи помітних порушень міжнародного права [5]. Користуючись цими правовими лазівками, російські організації можуть залучати кошти з різних джерел, зокрема від іноземних інвесторів, які можуть не усвідомлювати кінцевого призначення своїх інвестицій. Це стратегічне маніпулювання правовою та фінансовою системами забезпечує безперервний потік капіталу, тим самим зміцнюючи військові зусилля росії. Такі межі необхідні для збереження таємного характеру цих інвестицій, забезпечуючи захист від потенційних правових наслідків і міжнародного осуду.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що фінансування збройних конфліктів, як у випадку російської агресії проти України, є складною та багатосторонньою проблемою, що охоплює широкий спектр джерел та механізмів. Дослідження підтверджує, що фінансова підтримка воєнних дій здійснюється за рахунок комбінації міжнародних, державних, приватних та незаконних джерел, що свідчить про системний та цілеспрямований підхід щодо забезпечення ресурсів для ведення збройних конфліктів.

Зокрема, було охарактеризовано провідну роль державного фінансування, проаналізовано значення зовнішньої підтримки у фінансуванні збройних конфліктів. Досліджено, що використання методів незаконної діяльності, таких як контрабанда зброї, палива, торгівля наркотиками тощо є значним джерелом доходів для фінансування війни. Було встановлено, що корупція в державних та військових структурах сприяє розвитку та функціонуванню цих незаконних методів. Також було досліджено питання застосування офшорних схем, ухилення від сплати податків та активної ролі приватного сектора у фінансуванні збройних конфліктів.

Таким чином, цей аналіз підкреслює необхідність комплексного підходу до протидії фінансуванню збройних конфліктів, що містить посилення міжнародних санкцій, боротьбу з корупцією, вдосконалення фінансового моніторингу та розвиток міжнародної співпраці у цій сфері.

Перспективними напрямками для дослідження є аналіз конкретних випадків ухилення від санкцій та вивчення ролі приватних військових компаній у фінансуванні воєнних дій. Також окремого дослідження потребує питання впливу санкцій на поведінку держави-агресора.

Список використаної літератури:

1. Росія очолила світовий рейтинг кіберзлочинності / ГЛВКОМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://glavcom.ua/world/observe/rosija-ocholila-svitovij-rejtin-h-kiberzlochinnosti-995636.html>.
2. РФ перейшла на військову економіку і надає армії до 1 500 танків щороку, - Пісторіус / РБК-Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.rbc.ua/rus/news/rf-pereyshla-viyskovu-ekonomiku-i-nadae-armiyi-1733427163.html>.
3. Конфіскація російських активів : юридичні, правозахисні та політичні обмеження / Укрінформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3858752-konfiskacia-rosijskih-aktiviv-uridicni-pravozahisni-ta-politicni-obmezenna.html>.
4. Російські олігархи постачають «добровольців» на фронт, війну фінансує 81 мільярдер РФ, –ЗМІ / LB [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lb.ua/society/2023/08/01/568008_rosiyski_oligarhi_postachayut.html.
5. Міжнародний досвід відновлення та відбудови держав і регіонів після військових конфліктів та екологічних катастроф : висновки для України / Аналітичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://analytics.intsecurity.org/ukraine-reconstruction/>.
6. Міжнародні санкції як інструмент стримування російської агресії проти України. Аналітична доповідь / Центр зовнішньополітичних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-11/ad_sanktsii_do_verstky_na_site_17_11_2023.pdf.
7. Мінфін : За 1000 днів повномасштабного вторгнення обсяг інвестицій фізичних осіб в державні облигації зріс у 2,8 рази / Міністерство Фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_za_1000_dniv_povnomasshtabnogo_vtorgnennia_obsiag_investitsii_fizichnik_h_osib_v_derzhavni_obligatsii_zris_u_28_razi-4896.
8. В економіці немає безкоштовного обіду. Сергій Ніколайчук про монетарну політику НБУ / Центр економічної стратегії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ces.org.ua/monetary_policy_of_the_nbu/.
9. Організаційно-економічний механізм протидії тіньовій економіці та корупції : монографія / А.В. Лісовий, К.П. Проскура, С.В. Курна та ін.; за заг. ред. А.В. Лісового; Державний податковий університет. – Ірпінь, 2024. – 246 с.
10. Оцінка загроз серйозної та/або організованої злочинності / СОСТА Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mvs.gov.ua/upload/1/8/5/3/8/2/socta.pdf>.
11. *Передало Х.* Боротьба з контрабандою як один із методів забезпечення економічної безпеки держави / *Х.Передало* // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення і проблеми розвитку. – 2016. – № 851. – С. 206–211 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_30.
12. Росія досі заробляє шалені гроші на експорті енергоносіїв : ЗМІ назвали вражаючі цифри / УНІАН [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.unian.ua/world/viy-na-v-ukrajini-rosiya-dosi-finansuye-armiyu-za-rahunok-eksportu-nafti-y-gazu-12702108.html>.
13. Росія піднімає військовий бюджет: в ISW пояснили, що це значить для України / УНІАН [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.unian.ua/war/rosiya-pidnimaye-viyskoviy-byudzhet-v-isw-po-yasnili-shcho-ce-znachit-dlya-ukrajini-12838194.html>.
14. Бюджет РФ передбачає «значні кошти» на війну проти України – російський уряд / Радіо Свобода [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-bjudzhet-rf-vijna-proty-ukrajiny/33140763.html>.
15. У G7 дійшли згоди щодо надання Україні \$50 мільярдів із заморожених російських активів / Укрінформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-ecconomy/3920181-u-g7-dijsli-zgodi-sodo-nadanna-ukraini-50-milardiv-iz-zamorozenih-rosijskih-aktiviv.html>.
16. Ключові офшорні ризики 2024 року / LigaZakon [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://biz.ligazakon.net/analytics/230827_klyuchov-ofshorn-riziki-2024-roku.
17. Чому росія поширює фейки про «контрабанду зброї» в Україні / Центр протидії дезінформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cpd.gov.ua/articles/chomu-rosiya-poshyryuye-fejky-pro-kontrabandu-zbroyi-v-ukrajini/>.
18. *Шамборовський Г.* Застосування офшорних схем у податковому плануванні підприємницької діяльності / *Г.Шамборовський* // Економіка та суспільство. – 2021. – № 30. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-30-49.
19. Як торгують Україна та Росія, хто їх торгові партнери / Кореспондент [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://ua.korrespondent.net/articles/4714949-yak-torhuuit-ukraina-ta-rosiia-khto-yikh-torhovi-partnery>.
20. *Korneva T.* Peculiarities of the criminalization of smuggling of goods and its importance for filling the state budget / *T.Korneva, K.Rohozinnikova* // Analytical and Comparative Jurisprudence. – 2024. – No. 5. – P. 527–531. DOI: 10.24144/2788-6018.2024.05.83.

21. KSE Institute та Санкційна група Єрмака-Макфоло : У російських військових дронах виявлено 174 іноземні компоненти, що свідчить про прогалини у санкційному режимі / Kyiv School of Economics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/kse-institute-ta-sanktsiyna-grupa-yermaka-makfola-u-rosiyskih-viyskovih-dronah-viyavleno-174-inozemni-komponenti-shho-svidchit-propogalini-u-sanktsiynomu-rezhimi/>.
22. *Semeniuk Y.V.* Use of private military companies to protect national interests and state security / *Y.V. Semeniuk* / Scientific Notes of Taurida V.I. Vernadsky University, series "Public Administration". – 2020. – No. 2. – P. 230–235. DOI: 10.32838/2663-6468/2020.2/38.
23. The International Working Group on Russian Sanctions / FSI [Electronic resource]. – Access mode : <https://fsi.stanford.edu/working-group-sanctions>.

References:

1. *HLAVKOM*, «Rosiiia ocholyla svitovyi reitynh kiberzlochynnosti», [Online], available at: <https://glavcom.ua/world/observe/rosija-ocholila-svitovij-rejtin-h-kiberzlochinnosti-995636.html>
2. *RBK-Ukrayna*, «RF pereishla na viiskovu ekonomiku i nadaie armii do 1 500 tankiv shchoroku, - Pistorius», [Online], available at: <https://www.rbc.ua/rus/news/uf-pereyshla-viyskovu-ekonomiku-i-nadae-armiyi-1733427163.html>
3. *Ukrinform*, «Konfiskatsiia rosiiskyykh aktyviv: yurydychni, pravozakhysni ta politychni obmezhenia», [Online], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3858752-konfiskatsiia-rosiiskyykh-aktiviv-uridichni-pravozahysni-ta-politichni-obmezhenia.html>
4. *LB*, «Rosiiiski oliharkhy postachaiut "dobrovoltsiv" na front, viinu finansue 81 miliard RF, – ZMI», [Online], available at: https://lb.ua/society/2023/08/01/568008_rosiiskyi_oligarhi_postachayut.html
5. *Analitichnyi portal*, «Mizhnarodnyi dosvid vidnovlennia ta vidbudovy derzhav i rehioniv pislia viiskovykh konfliktiv ta ekolohichnykh katastrof: vysnovky dlia Ukrainy», [Online], available at: <https://analytics.intsecurity.org/ukraine-reconstruction/>
6. *Tsentr zovnishnopolitychnykh doslidzen*, «Mizhnarodni sanktsii yak instrument strymuvannia rosiiskoi ahresii proty Ukrainy. Analitichna dopovid», [Online], available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-11/ad_sanktsii_do_verstky_na_site_17_11_2023.pdf
7. *Ministerstvo Finansiv Ukrainy*, «Minfin: Za 1000 dniv povnomasshtabnoho vtornnennia obsiah investitsii fizychnykh osib v derzhavni oblihasii zris u 2,8 razy», [Online], available at: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_za_1000_dniv_povnomasshtabnoho_vtornnennia_obsiah_investitsii_fizichnik_h_osib_v_derzhavni_obligatsii_zris_u_28_razy-4896
8. *Tsentr ekonomichnoi stratehii*, «V ekonomitsi nemaie bezkoshtovnoho obidu. Serhii Nikolaichuk pro monetarnu polityku NBU», [Online], available at: https://ces.org.ua/monetary_policy_of_the_nbu/
9. Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm protydiv tinovii ekonomitsi ta koruptsii: monohrafiia / A.V. Lisovyi, K.P. Proskura, S.V. Kyrpa, A.M. Savchenko, M.O. Skoryk ta in.; za zah. red. A.V. Lisovoho; Derzhavnyi podatkovyi universytet. – Irpin, 2024. – 246 s.
10. *SOCTA Ukraina*, «Otsinka zahroz serioznoi ta/abo orhanizovanoi zlochynnosti», [Online], available at: <https://mvs.gov.ua/upload/1/8/5/3/8/2/socta.pdf>
11. Peredalo, Kh. (2016), «Borotba z kontrabandoiu yakodyn iz metodiv zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy», *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politehnika". Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, No. 851, pp. 206–211, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_30
12. *UNIAN*, «Rosiiia dosi zarobliaie shaleni hroshei na eksporti enerhonosiiv: ZMI nazvaly vrazhaiuchi tsyfyry», [Online], available at: <https://www.unian.ua/world/viy-na-v-ukrajini-rosiya-dosi-finansuye-armiyu-za-rahunok-eksportu-nafti-y-gazu-12702108.html>
13. *UNIAN*, «Rosiiia pidnimaie viiskovyi biudzhzet: v ISW poiasnyly, shcho tse znachyt dlia Ukrainy», [Online], available at: <https://www.unian.ua/war/rosiya-pidnimaye-viyskoviy-byudzhzet-v-isw-poyasnili-shcho-ce-znachit-dlya-ukrajini-12838194.html>
14. *Radio Svoboda*, «Biudzhzet RF peredbachaie "znachni koshty" na viinu proty Ukrainy – rosiiskyi uriad», [Online], available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-bjudzhzet-rf-vijna-proty-ukrajiny/33140763.html>
15. *Ukrinform*, «U G7 diishly zghody shchodo nadannia Ukraini \$50 miliardiv iz zamorozhenykh rosiiskyykh aktyviv», [Online], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3920181-u-g7-dijshli-zgodni-sodonadanna-ukraini-50-milardiv-iz-zamorozhenih-rosiiskyykh-aktiviv.html>
16. *LigaZakon*, «Kliuchovi ofshorni ryzyky 2024 roku», [Online], available at: https://biz.ligazakon.net/analytics/230827_klyuchov-ofshorn-riziki-2024-roku
17. *Tsentr protydiv dezinformatsii*, «Chomu rosiia poshyriuie feiky pro "kontrabandu zbroi" v Ukraini», [Online], available at: <https://cpd.gov.ua/articles/chomu-rosiya-poshyryuye-fejky-pro-kontrabandu-zbroi-v-ukrajini/>
18. Shamborovskiy, H. (2021), «Zastosuvannia ofshornykh skhem u podatkovomu planuvanni pidpriemnytskoi diialnosti», *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 30, doi: 10.32782/2524-0072/2021-30-49.

19. *Korespondent*, «Yak torhuiut Ukraina ta Rosiia, khto yikh torhovi partnery», [Online], available at: <https://ua.korespondent.net/articles/4714949-yak-torhuuit-ukraina-ta-rosiia-khto-yikh-torhovi-partnery>
20. Korneva, T. and Rohozinnikova, K. (2024), «Peculiarities of the criminalization of smuggling of goods and its importance for filling the state budget», *Analytical and Comparative Jurisprudence*, No. 5, pp. 527–531, doi: 10.24144/2788-6018.2024.05.83.
21. *Kyiv School of Economics*, «KSE Institute ta Sanktsiina hrupa Yermaka-Makfola: U rosiiskykh viiskovykh dronakh vyjavleno 174 inozemni komponenty, shcho svidchyt pro prohalyny u sanktsiinomu rezhymi», [Online], available at: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/kse-institute-ta-sanktsiyna-grupa-yermaka-makfola-u-rosiiskih-viiskovykh-dronah-viyavleno-174-inozemni-komponenti-shcho-svidchyt-proprogalini-u-sanktsiinomu-rezhimi/>
22. Semeniuk, Y.V. (2020), «Use of private military companies to protect national interests and state security», *Scientific Notes of Taurida V.I. Vernadsky University*, series "Public Administration", No. 2, pp. 230–235, doi: 10.32838/2663-6468/2020.2/38.
23. *FSI*, «The International Working Group on Russian Sanctions. Freeman Spogli Institute for International Studies», [Online], available at: <https://fsi.stanford.edu/working-group-sanctions>

Sedliakivska K.

Sources of financing armed conflicts: the case of russia's armed aggression against Ukraine

Abstract. The research focuses on the financial mechanisms underlying modern armed conflicts. Using the example of the Russian-Ukrainian war, the study analyses various sources of financing that support Russia's military operations, including state funding from the state budget, energy export revenues, bonds and the use of reserve funds. The impact of economic policy and monetary adjustments on Russia's ability to finance armed conflicts is analysed, as well as the role of external support in the form of loans, trade agreements and private contributions, in particular from Russian companies and oligarchs. Significant attention is paid to illicit methods of financing, such as smuggling of arms and other goods, cybercrime, drug trafficking, as well as the use of offshore schemes and tax evasion to circumvent international sanctions and controls. It also examines the role of private investment in military operations, including contributions from oligarchs and the activities of private military companies. The study also describes the impact of international sanctions and economic pressure on Russia's financial strategy, as well as the public perception and social consequences of the financing methods used.

Keywords: conflict financing; armed conflicts; aggression; international sanctions; offshore schemes; security; smuggling; private investment; military operations.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2024